

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.1.40>

О. В. Ящук

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

ORCID ID: 0009-0009-3295-8815

НАУКОВА ПОЛЕМІКА ВІДНОСНО УЧАСТІ СПЕЦІАЛІСТА У ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Мета статті полягає у дослідженні особливостей участі спеціаліста при проведенні окремих слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів. Наукова стаття присвячена дослідженню актуальних проблемних питань залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, а також особливостям використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Вказано, що цей засіб є одним з найважливіших для отримання доказової інформації у будь-якій категорії кримінальних проваджень. Серед основних форм їх застосування окреме місце займає участь спеціаліста під час проведення окремих слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Констатовано, що залучення відповідних спеціалістів до проведення окремих слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних чи розшукових заходів відіграє досить значну роль для отримання максимально повного об'єму доказової інформації під час розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері. Встановлено, що зазначена особа залучається до проведення наступних процесуальних дій, як-от: огляд – 81 %, обшук – 89 %, тимчасовий доступ до речей і документів – 74 %, допит учасників кримінального процесу – 29 %, призначення експертизи – 34%. Зазначено, що сучасні тенденції, які відбуваються у бюджетній сфері настільки багатоманітні, що проведення слідчих (розшукових) дій (зокрема, обшуку, огляду, допиту підозрюваних і свідків) в досліджуваній категорії кримінальних проваджень мають певні складнощі, що зумовлені постійними змінами як в розрізі об'єктів пошуку, так і в місцях реалізації вказаної процесуальної дії. Це підтверджує й аналіз опитування респондентів, які наголосили на тому, що визначені аспекти вимагають детального опрацювання. Стосовно місця проведення обшуку, то вивченням судово-слідчої практики з'ясовано, що у переважній більшості випадків ними будуть бюджетні установи та організації.

Ключові слова: бюджетна сфера, бюджетні кошти, кримінальне правопорушення, досудове розслідування, бюджетна установа, слідчі (розшукові) дії, огляд, обшук, судова експертиза, спеціаліст, електронно-обчислювальна техніка, об'єкти пошуку, спеціальні знання.

Актуальність теми. Використання спеціальних знань беззаперечно є одним із важливих засобів отримання доказової й орієнтуючої інформації в будь-якій категорії кримінальних проваджень у бюджетній сфері. Серед основних форм їх застосування окреме місце займає участь спеціаліста під час проведення окремих слідчих (розшукових) та процесуальних

дій. Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, не є виключенням, адже залучення спеціалістів різного профілю відіграє досить значну роль у досліджуваній категорії кримінальних проваджень.

Швидке й якісне розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній

сфері неможливе без залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) дій.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Серед вітчизняних науковців, які присвятили свої дослідження особливостям використання спеціальних знань під час розслідування різних категорій протиправних діянь, насамперед, у бюджетній сфері, слід відмітити таких як В. П. Бахін, В. А. Бідняк, П. Д. Біленчук, О. О. Волобуєва, В. Л. Діденко, М. М. Єфімов, Н. І. Клименко, В. К. Лисиченко, А. І. Мурадлі, В. Д. Панікаров, Д. В. Пашнев, І. В. Пиріг, Л. М. Попова, С. М. Попова, В. Д. Пчолкін, Е. Б. Сімакова-Єфремян, Р. Л. Степанюк, К. О. Чаплинський, Ю. М. Чорноус, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щербаковський та ін. Водночас, виникає необхідність окреслення основних напрямів залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, з урахуванням сучасних потреб правозастосовної практики.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей участі спеціаліста при проведенні окремих слідчих (розшукових) та процесуальних дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів.

Виклад основного матеріалу. Під час проведення слідчих (розшукових) дій та процесуальних заходів при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, участь спеціаліста має важливе значення.

Для початку приведемо тезу Ю. М. Чорноус, яка констатувала, що «...реалізація техніко-криміналістичного забезпечення стосується різних питань, пов'язаних із залученням спеціальних знань, участю спеціалістів (зокрема, інспекторів-криміналістів, судових експертів) при проведенні слідчих (розшукових) дій, вилученням речових доказів, наступним проведенням судових експертиз» [13, с. 221]. Як бачимо, авторка вказала на можливість участі спеціалістів до проведення різноманітних слідчих (розшукових) дій.

Також вважаємо за необхідне звернутися і до твердження С. В. Чучка, який вказав, що «...процес розслідування кримінальних правопорушень може характеризуватися проведенням різноманітних процесуальних дій. Деякі з них направлені на вилучення та перевірку певної доказової інформації. Під час їх проведення в уповноважених осіб (слідчого, дізнавача, прокурора) може виникнути потреба у з'ясуванні окремих обставин, які викликають необхідність у наявності спеціальних знань. Так, учинення шахрайства при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет в Україні характеризується багатьма аспектами, які вимагають володіння вказаними знаннями. Іноді без них взагалі неможливо довести вину шахрая. Адже специфічні спосіб і умови вчинення кримінального правопорушення (мережа Інтернет), характерна слідова картина для даної категорії кримінальних проваджень (ідеальні та віртуальні докази) зумовлюють необхідність залучення фахівців з різних галузей науки для максимально ефективного вилучення доказової інформації» [14, с. 234].

Окрім того, одразу наголосимо, що сфера бюджетних установ і організацій, як наголошує ряд авторів, «...є досить різноманітною за функціональними ознаками. Умовно їх можна поділити на групи: 1) установи, які виконують законодавчі функції, функції управління, охорони, контролю: установи законодавчої та виконавчої влади; міністерства, відомства, управління, тобто апарат органів державного та господарського управління, громадських та інших організацій, фінансові органи, органи казначейства, податкова служба, митна служба, збройні сили, поліція, судові органи, органи прокуратури тощо; 2) установи соціально-культурного комплексу: установи освіти всіх рівнів, медичні заклади, дитячі виховні заклади, установи культури, бібліотеки, наукові організації тощо; 3) соціальні фонди та служби, а також інші бюджетні установи» [9, с. 53]. У свою чергу законодавець визначив, що «...це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утри-

муються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету» [2]. З огляду на те, що у своїй більшості певну увагу становлять протиправні діяння, скоєні у вказаних установах, то вищенаведений перелік є досить доцільним у розрізі проведення окремих слідчих (розшукових) і процесуальних дій.

А вже Д. В. Пашнєв відмічав, що «...форми використання спеціальних знань можуть бути диференційовані на обов'язкове та факультативне залучення їх при проведенні процесуальних дій. Процесуальні форми використання спеціальних знань поділяються за характером дій, при проведенні яких вони застосовуються, на ті, що використовуються при проведенні слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Непроцесуальні форми застосування спеціальних знань можуть бути розділені за ознаками сфери використання і суб'єкта їх застосування» [8, с. 89]. При вчиненні досліджуваної категорії протиправних діянь також своя специфіка залишення доказової інформації, що викликає потребу у залученні відповідних спеціалістів до проведення окремих слідчих (розшукових) дій, НСРД, інших процесуальних дій та розшукових заходів.

На підставі аналізу судово-слідчої практики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, було встановлено, що зазначена особа залучається до проведення наступних процесуальних дій, як-от:

- огляд – 81 %;
- обшук – 89 %;
- тимчасовий доступ до речей і документів – 74 %;
- допит підозрюваного, свідка – 29 %;
- призначення експертизи – 34%.

З огляду на все вищеперераховане, ми повністю поділяємо позицію О. О. Волобуєвої, яка визначила «...першорядною, найбільш важливою та складною формою використання спеціальних знань є участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій. Це пояснюється тим, що в цьому випадку діяльність спеціаліста спрямовано на пошук (сприяння в пошуку) речових доказів (слідів, предметів і об'єктів) – джерел інформації про ско-

єне кримінальне правопорушення, наявність яких є базисом у відтворенні слідчим обставин злочинної події та побудові алгоритму дій, спрямованих на розкриття та розслідування протиправного діяння. Крім того, саме від результативності слідчої (розшукової) дії залежить необхідність реалізації інформаційно-доказового потенціалу виявлених речових доказів за допомогою проведення експертних досліджень» [3, с. 34].

К. О. Чаплинський відмічав, що «...слідчий огляд належить до числа початкових, неповторних та незамінних слідчих (розшукових) дій. Правоохоронна практика свідчить, що дану слідчу (розшукову) дію не можна замінити іншими процесуальними діями, зокрема, допитами осіб, які є очевидцями злочинної події, оскільки жоден свідок не в змозі дати у своїх показаннях необхідного обсягу інформації, яку може виявити слідчий безпосередньо під час проведення огляду місця події, застосовуючи засоби криміналістичної техніки та допомогу спеціалістів. Під час огляду місця події оглядають усі об'єкти, які можуть мати відношення до кримінального правопорушення, залежно від конкретної слідчої ситуації, що склалася, за внутрішнім переконанням слідчого. Тому інформативність слідчого огляду набагато вища, ніж, наприклад, обшуку чи слідчого експерименту» [12, с. 19].

Як вірно вказує М. М. Єфімов, «...ефективність огляду місця події безпосередньо залежить від складу його учасників. За необхідності уповноважена особа може збільшити склад групи для забезпечення виявлення та вилучення максимальної кількості слідів кримінального правопорушення. У кримінальних провадженнях досліджуваної категорії в якості спеціалістів, на нашу думку, доцільно залучати: експертів НДЕКЦ або судово-медичних експертів Бюро СМЕ – для вилучення матеріальних слідів біологічного походження; для вилучення комп'ютерних (віртуальних) слідів – фахівців відділу боротьби з кіберзлочинністю» [4, с. 270].

А вже окрема група вчених-криміналістів (В. А. Бідняк, Г. С. Бідняк, К. О. Чаплинський) вказала, що «...за кримінальними правопорушеннями у бюджетній сфері осо-

бливого значення набувають огляд документів та інші різновиди зазначеної слідчої (розшукової) дії, де об'єкти огляду першочергово визначаються способом вчинення кримінального правопорушення. Вчинення протиправної діяльності, пов'язаної з проведенням публічних закупівель, незаконними виплатами; використання майна не за цільовим призначенням; безпідставне списання майна, втрата матеріальних цінностей через необережність та недбале ставлення до них; привласнення або заволодіння коштами, передбаченими бюджетними програмами – у всіх цих випадках виникає необхідність в проведенні огляду документів, який по-праву вважається найбільш інформативною слідчою (розшуковою) дією, направленою на збирання доказів. Вчені умовно ділять їх на дві групи: документи, що оформлюються бюджетною установою та документи, що оформлюються постачальником або виконавцем. У кожному конкретному випадку це можуть бути різні документи. Це можуть бути договори, додаткові угоди, специфікації, проектно-кошторисна документація (відомості ресурсів, проект, кошторис), фінансове зобов'язання, акти приймання-передачі виконаних робіт, акти введення в експлуатацію обладнання, накладні, рахунки, платіжні доручення, кошторис розпорядника, план закупівель тощо» [1].

У свою чергу, Р. Л. Степанюк зазначає, що «...огляд проводиться за загальними правилами в основному щодо документів, які мають ознаки підроблення і виступають у кримінальному провадженні речовими доказами. У свою чергу, вивчення документів спрямовано на дослідження їх змісту, зокрема з метою виявлення в них відомостей щодо: а) правил формування, розподілу та використання бюджетних коштів, їх цільового призначення; б) проведення господарських операцій з бюджетними коштами; в) складання або підписання документа певною службовою особою (особами); г) порушень чинного законодавства при формуванні, розподілі чи використанні бюджетних коштів; г') службових повноважень особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення; д) невідповідності дію-

чому законодавству нормативно-правових актів, виданих службовою особою; е) протиріч загальновідомим або встановленим у кримінальному провадженні фактам, а також іншим ознакам цього ж документа (виявлення таких даних надає підстави вважати документ сфальсифікованим)» [11, с. 143].

З приводу залучення спеціаліста до проведення обшуку наведемо думку Т. О. Калюги, яка на основі аналізу судово-слідчої практики підсумувала, що його роль у вказаній процесуальній дії «... може полягати у застосуванні пошукових приладів; використанні фото-, відеозйомки; наданні консультацій з питань визначення правильного переліку документів, які підлягають вилученню, їх кількості та місць їх зберігання; наданні порад щодо вилучення виявлених предметів та документів, порядку поводження з ними, правильного транспортування речових доказів тощо» [5, с. 186]. В цілому, як відмічає окрема група вчених-криміналістів (П. Д. Біленчук, В. К. Лисиченко, Н. І. Клименко), обшук – це обґрунтована доказами, що є у кримінальному провадженні, слідча (розшукова) дія, суть якої полягає у примусовому обслідуванні приміщень, ділянок місцевості, інших об'єктів та окремих громадян з метою виявлення та вилучення знарядь кримінального правопорушення, речей та цінностей, здобутих злочинним шляхом, а також предметів і документів, які мають значення для встановлення істини у справі» [7, с. 310].

Для прикладу, гр. Є., який є засновником ТОВ «УКР ТЕТРІС БУД», ТОВ «Грін Трейдінг», а також (завдяки проведенню комплексу негласних слідчих (розшукових) дій) є фактичним власником юридичних осіб ПП «Амарант» та ТОВ «УКР ЛЕГО БУД». Фактично офіси всіх перерахованих фірм (ТОВ «УКРБУД КОЗАК», ТОВ «УКР ТЕТРІС БУД», ТОВ «Грін Трейдінг», ПП «Амарант», ТОВ «УКР ЛЕГО БУД») розташовані за однією адресою в м. Київ, а всі організаційні питання щодо їх діяльності приймає особисто гр. Є. та віддає відповідні вказівки підпорядкованим працівникам, а також контролює всі «тіньові» грошові кошти особисто та відповідає за організацію злочинної схеми по корупцій-

ним зв'язкам з посадовими особами Дарницької РДА м. Києва з метою перемоги його фірм в тендерних процедурах, перерахуванні бюджетних коштів та передачі відповідних «відкатних» платежів посадовим особам Дарницької РДА м. Києва. Для оприбуткування безготівкових коштів у готівку правопорушник використовує безтоварні операції з ТОВ «Класика Комфорт». Також отримано інформацію про те, що директор ТОВ «Кобуте» гр. О., здійснюючи технічний нагляд при будівництві комунальних об'єктів (де проводяться роботи підконтрольними правопорушнику фірмами) та перебуваючи в корупційних зв'язках з гр. Є., сприяє останньому у підписанні актів приймання виконаних робіт (шляхом завищення об'ємів та цін на матеріали), а також передає «відкатні» платежі начальнику Управління капітального будівництва Дарницької РДА м. Києва гр. Х. за сприяння в отриманні бюджетних коштів ТОВ «Кобуте» та перемозі в тендерних закупівлях на здійснення технічного нагляду. Встановлено, що офіси вище вказаних фірм – ТОВ «УКРБУД КОЗАК», ТОВ «УКР ТЕТРІС БУД», ТОВ «Грін Трейдинг», ПП «Амарант», ТОВ «УКР ЛЕГО БУД» (згідно поданих довідок до електронного майданчику публічних закупівель «Прозоро») розташовані в одній адміністративній будівлі в м. Київ. Під час проведення обшуку в кабінетах та приміщеннях в вищезазначеній будівлі було виявлено та вилучено: документацію та чорнові записи стосовно процедур закупівель; виконавчу документацію з комплектами робочих креслень та монтажними схемами по об'єктам, ведення та складання яких передбачено ДБН України стосовно організації будівельного виробництва; товарно-транспортні накладні на матеріали, які використовувались під час виконання робіт з капітальних ремонтів фасадів житлових будинків в Дарницькому районі у 2019 році за вказаними адресами; документи бухгалтерського обліку заробітної плати на підприємстві та списки осіб, які були залучені до виконання робіт по зазначеним процедурам закупівель, укладені з зазначеними особами договори цивільно-правового характеру та трудові договори; договори, додатки до дого-

ворів, акти виконаних робіт та платіжні доручення на перерахунок бюджетних коштів по вказаним об'єктам, договори про банківське обслуговування, довіреності на отримання готівкових коштів в установах банків; проектно-кошторисна документація по об'єктам; комп'ютерна техніка, електронні носії інформації (жорсткі диски, флеш-накопичувачі, диски, мобільні телефони тощо), чорнові записи, а також інші речі та документи, які мають значення для встановлення істини у даному кримінальному провадженні. Для ефективного вилучення електронно-обчислювальної техніки (комп'ютерна техніка, жорсткі диски, флеш-накопичувачі, диски, мобільні телефони) було залучено спеціаліста в галузі ІТ-технологій [10].

Як зазначає О. Ю. Камишанський, «...здійснюючи спроби визначити особливості проведення обшуку внутрішньогосподарської документації, слід визнати надзвичайну складність в частині надання універсальних тактичних рекомендацій, які б мали успіх та однакову ефективність незважаючи на певні фактори. Через надзвичайну варіативність та розмаїтість тактичних ситуацій, які мають місце у практиці досудового розслідування, при визначенні об'єктів пошуку або огляду варто виходити з конкретних обставин учинення кримінального правопорушення та приховування його слідів» [6, с. 180]. І дійсно, сучасні тенденції у бюджетній сфері настільки багатоманітні, що проведення обшуків в досліджуваній категорії кримінальних проваджень дедалі супроводжуються постійними змінами як в розрізі об'єктів пошуку, так і в місцях реалізації вказаної процесуальної дії. Це підтверджує й аналіз опитування слідчих, які наголосили на тому, що визначені аспекти вимагають детального опрацювання.

Стосовно місця проведення обшуку, то вивченням судово-слідчої практики нами було з'ясовано, що у 71 % випадків ними будуть бюджетні установи, 29 % – інші об'єкти різних форм власності.

Під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, застосовувати спеціальні знання, можуть не лише обізнані особи (експерти, спеціалісти), а й

особи, що провадять дізнання, слідство, здійснюють оперативно-розшукову діяльність, хоча результати їх застосування будуть мати різне процесуальне значення. Таку думку підтримують і С. В. Євдокіменко і В. В. Семенов [15, с. 247].

Отже, як ми бачимо, досить широко застосовується залучення спеціаліста як під час проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, так і заходів забезпечення кримінального провадження, тому, на наш погляд, більш точно було б визначити дану форму використання спеціальних знань, як залучення спеціаліста для проведення процесуальних дій.

Висновки. Підводячи підсумок, можна дійти висновків, що залучення відповідних спеціалістів до проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій, НСРД та окремих розшукових заходів під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів, відіграє досить значну роль для отримання максимально повного обсягу доказової та орієнтуючої інформації у кримінальному провадженні. Встановлено, що здебільшого спеціалісти залучалися до проведення наступних процесуальних дій, як-от: огляд місця події, документів (81 %), обшук (89 %), тимчасовий доступ до речей і документів (74 %), допит підозрюваних і свідків (29 %), призначення експертизи (34%). Зазначено, що сучасні тенденції, які відбуваються у бюджетній сфері, є досить різноманітними, і впливають на організаційно-тактичне забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій, насамперед, обшуку і допиту підозрюваних та свідків. Такі обставини повинні враховувати працівники слідчих підрозділів Національної поліції України під час підготовки до слідчих (розшукових) дій та процесуальних заходів, особливо на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням бюджетних коштів.

Список використаної літератури:

1. Бідняк В. А., Бідняк Г. С., Чаплинський К. О. Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із державним фінансуванням в галузі
- охорони здоров'я : монографія. Одеса : Видавничий дім Гельветика, 2021, 260 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Волобуєва О. О. Взаємодія слідчого з фахівцями під час збору інформації про особу, що скоїла злочин : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Київський національний ун-т внутрішніх справ. Київ, 2006. 236 с.
4. Єфімов М. М. Використання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти моральності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 268–274.
5. Калюга Т. О. Розслідування шахрайства у сфері надання туристичних послуг : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом». Київ, 2019. 264 с.
6. Камишанський О. Ю. Особливості методики розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Одеса, 2018. 281 с.
7. Криміналістика : підручник / за ред. П. Д. Біленчука. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Атіка, 2001. 544 с.
8. Пашнев Д. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням комп'ютерних технологій : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2007. 228 с.
9. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. Л. К. Воронової. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Алерта, 2011. 558 с.
10. Справа № 752/20783/18. Архів Голосіївського районного суду м. Києва, 2019 р.
11. Степанюк Р. Л. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства : дис. ... канд.

- юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Національний університет внутрішніх справ. Харків, 2004. 261 с.
12. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 308 с.
13. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : наукові засади та напрями реалізації. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу* : тези доп. між-нар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М. В. Салтєвського (м. Харків, 08 листоп. 2017 р.). МВС України. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 220–222.
14. Чучко С. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 234–240.
15. Євдокіменко С. В., Кузьмічова Я. В., Семенов В. В. Кримінально-процесуальні та криміналістичні прийоми і засоби протидії злочинній діяльності : монографія. Київ : Паливода А. В., 2006. 352 с.

Yashchuk O. V. Scientific controversy regarding the participation of a specialist in conducting procedural actions during the investigation of criminal offenses related to the use of budget funds

The purpose of the article is to study the features of a specialist's participation in conducting individual investigative (detective) and procedural actions during the investigation of criminal offenses related to the use of budget funds. The scientific article is devoted to the study of problematic issues of involving a specialist in conducting procedural actions during the investigation of criminal offenses related to the use of budget funds, as well as the peculiarities of using special knowledge in criminal proceedings. It is indicated that this tool is one of the important ones for obtaining evidentiary information in any category of criminal proceedings. Among the main forms of their application, a special place is occupied by the participation of a specialist during the conduct of individual investigative (search) and other procedural actions. It has been established that the involvement of relevant specialists in conducting individual investigative (search) actions, covert investigative (search) actions and other procedural actions or search measures plays a significant role in obtaining the most complete volume of evidentiary information during the investigation of criminal offenses in the budget sector. It was established that the specified person is involved in the following procedural actions, such as: inspection – 81 %, search – 89 %, temporary access to things and documents – 74 %, interrogation of participants in the criminal process – 29 %, appointment of an expert examination – 34 %. It is noted that current trends in the budgetary sphere are so diverse that conducting searches in the studied category of criminal proceedings has certain difficulties, which are due to constant changes both in the context of search objects and in the places of implementation of the specified procedural action. This is confirmed by the analysis of the survey of respondents, who emphasized that certain aspects require detailed consideration. Regarding the place of search, a study of forensic practice revealed that in the vast majority of cases these will be budget institutions.

Key words: budgetary sphere, budgetary funds, criminal offense, pre-trial investigation, budgetary institution, investigative (search) actions, inspection, search, forensic examination, specialist, electronic and computer equipment, search objects, special knowledge.